

‘Over het werk’ is een serie van negen portretten van onderwijswetenschappers, waarin de essentie en de legitimatie van goede onderwijspraktijk wordt geschetst via kernbegrippen, definities en eerder gepubliceerd werk.

-.-.-

Over het werk van...

#5 Edward Deci en Richard Ryan

Motivatie

The Self Determination Theory van de Rochester School van motivatiepsychologen, vertegenwoordigd door Richard (R.M.) Ryan en Edward (E.L.) Deci.

Deze motivatietheorie gaat uit van een natuurlijke, aangeboren neiging van mensen om bezig te zijn met interessante dingen en te zoeken naar verbintenissen tussen zichzelf en de wereld. Deci en Ryan ontdekten dat onder die gerichtheid op groei en natuurlijke ontwikkeling een fundament ligt van drie psychologische basisbehoeften: een natuurlijke behoefte aan *autonomie*, *relatie* en *competentie*. Als daaraan is voldaan dan is er *welbevinden*, *motivatie*, *inzet* en *zin in leren*. Maar als één van de drie behoeften tekortgedaan wordt, dan ontstaan veel van de motivatieproblemen die op veel scholen ervaren worden.

Wat leraren kunnen doen om aan de basisbehoeften tegemoet te komen, opdat leerlingen hun intrinsieke motivatie voluit kunnen inzetten.

Als het gaat om *relatie*, de behoefte om interacties aan te gaan en ons verbonden te voelen:

- Vertrouwen hebben in de capaciteiten en groei van de leerlingen
- Op basis van dit vertrouwen loslaten, waardoor leerlingen de ruimte voor zelfbepaling en eigen verantwoordelijkheid ervaren en tegelijkertijd leerlingen onvoorwaardelijke steun en acceptatie bieden.
- De leerlingen als full-partner in het leerproces beschouwen
- Zich als persoon profileren met de eigen interesses, voorkeuren en karakter

Als het gaat om *autonomie*, de vrijheid het eigen handelen te mogen sturen:

- Erkennen van de behoefte van leerlingen aan eigen initiatief en verantwoordelijkheid en onderwijs ontwerpen, dat daarbij past
- Leerlingen de ruimte bieden om zichzelf te bepalen, onafhankelijk van controle van derden
- Een op autonomie gerichte onderwijsstijl ontwikkelen

Als het gaat om *competentie*, het uitdagende pad naar meesterschap:

- Leerlingen hebben uitdaging nodig om betrokken te blijven op de leertaak, waardoor flow ontstaat. Flow is de toestand waarin mensen zo opgaan in de activiteiten dat ze alles om zich heen vergeten. Flow is een krachtige motor voor leren. (Csikszentmihalyi) Daarvoor is een goede match tussen uitdaging en ervaren bekwaamheden essentieel.
- Bevorder de flow door uitdagende taken te bieden, duidelijke doelen te stellen en een snelle feedback op de voortgang van de activiteit te geven.

Bron: Bors, G. & Stevens, L. (2010) *De gemotiveerde leerling*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant (94-113)

Meer uit de serie 'Over het werk van...'

We bieden negen theorieën waarin NIVOZ zijn legitimatie vindt bij (pedagogisch) goede onderwijspraktijk en die in de trajecten Pedagogische tact en Pedagogisch Leiderschap een rol spelen.

1. Luc Stevens: [De behoefte aan relatie, competentie en autonomie](#)
2. Ferre Laevers: [Perspectief van de ander innemen](#)
3. Geert Kelchtermans: ['Professionele biografie'](#)
4. Otto Scharmer: [Theorie U](#)
5. Deci en Ryan: [Motivatie](#)
6. Weiner en Dweck: [Attribuutheorie](#)
7. Marianne Riksen-Walraven: [Verbondenheid/gehechtheid](#)
8. Jos Kessels: [De morele en organisatorische werkelijkheid](#)
9. Seligman en Csikszentmihalyi: ['Positieve psychologie en flow'](#)

Over NIVOZ

NIVOZ sterkt leraren en schoolleiders en andere betrokkenen in de uitvoering van hun pedagogische opdracht.

In de praktijk van opvoeding en onderwijs is er een groeiende behoefte aan pedagogisch denken, pedagogische reflectie en betekenisvolle pedagogische theorie. Het NIVOZ – Nederlands Instituut voor Onderwijs- en Opvoedingszaken – is op dit moment een van de belangrijke plaatsen waar in deze behoefte wordt voorzien.

***Ieder mens kan verbonden en verantwoordelijk in de samenleving staan.
Onderwijs levert hieraan een essentiële bijdrage.
Het is zijn maatschappelijke taak.***

NIVOZ – *Nederlands Instituut voor Onderwijs- en Opvoedingszaken* – is een vrijplaats voor denken en ontwerpen, een plaats van concentratie, bezinning en dialoog, maar ook een plaats voor een kritisch correctief. We bieden inspiratie, legitimering en verbinding vanuit drie soorten activiteiten:

- 1. wetenschappelijk forum**
- 2. platform hetkind.org**
- 3. opleidingen**, resp. de trajecten Pedagogische Tact en Pedagogisch Leiderschap

www.nivoz.nl

www.hetkind.org

www.pedagogischetact.nl